

ליקוטים וסיפורים נפלאים - קדושים

מגור" זיע"א, היו יהודים מכל סוג, מהם בני עליה, מהם אנשים פשוטים וכו'.

פעם בהזדמנות כזאת סיפר הרבי למסובים מזקנו הרה"ק ה"חידושי הרי"ם" זיע"א, שנקלע באחד הימים לעיר לבוב בגאליציה, ובאו יהודי העיר מכל השכבות והחוגים לשחר את פניו, לרבות חוגי המשכילים.

ביקשו אלה ממנו שיגיד להם דברי תורה.

נענה הרבי ואמר: מצינו בפרשת השבוע קדושים, תשעה פסוקים ברציפות "קדושים תהיו", "איש אמו ואביו תיראו", "אל תפנו אל האלילים", המסיימין כל אחד בפני עצמו ב"אני ה' אלקיכם". חזרה משולשת זו על שלושת המילים "אני ה' אלקיכם" לשם מה? אלא כאן דיברה תורה לג' סוגי אנשים, ראשונה ב"קדושים תהיו" התורה מדברת לאנשים בעלי מדרגה, שיקדשו עצמם במותר להם, ועל זה נאמר להם "אני ה' אלקיכם". אח"כ דיברה לאנשים פשוטים בענין קיום מצוות מעשיות, כיבוד אב ואם ושמירת שבת, ולהם נאמר על כך "אני ה' אלקיכם". לבסוף דיברה תורה כנגד רשעים פורקי עול, שכבר נחשדו לעבוד עבודה זרה, ואזהרתם היא "אל תפנו אל האלילים" לפחות אל תשתמדו, אך גם אליהם הקב"ה קורא "אני ה' אלקיכם", אע"פ שהתרחקתם כ"כ, עדיין אלקותי פרושה עליכם.

"קדושים תהיו כי קדוש..." (יט, ב)

ישראל קדושים הם, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה (חולין ז).

מסופר על הרה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זיע"א, שהלך פעם אל יהודי עשיר וקמצן כדי להתרימו למען ישיבתו "חכמי לובלין".

לא הועילו כל דיבוריו והפצרותיו, העשיר היה קשה כברזל וסירב להשתתף בתרומה.

לפני שהרב עזב את ביתו אמר לו הרב: עכשיו נתישב לי המאמר במסכת חולין "ישראל קדושים הם, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה".

לכאורה צריך להבין, מילא מי שרוצה ואין לו, מובן שקוראים לו קדוש, כי מה יעשה אם אין לו, אבל מי שיש לו ואינו רוצה למה יהא נקרא קדוש?

אלא חז"ל אומרים (שבת קיח) למה נקרא שמו רבינו הקדוש, שלא הכניס ידו תחת אבנטו. גם אלה העשירים הקמצנים שיש להם ואינם רוצים, חרדים מאד לא להכניס את ידיהם תחת אבנטם לכיסם,

להוציא משם כסף לדברי צדקה.

"קדושים תהיו כי קדוש
אני ה' אלהיכם" (יט, ב)

"קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם"

(יט, ב)

אמר הקדוש ברוך הוא לישראל הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, היו קדושים כשם שאני קדוש (תנחומא ב).

דברי המדרש יובנו על פי משל לאדם שהיה גר בעיר קטנה והיה עשיר גדול, ולו בת יחידה, וגמר בדעתו ללכת ולתור בארץ לבקש לו חתן מופלג.

הגיע בדרכו אל ישיבה גדולה אשר במרחקים, וביקש מראש הישיבה שיבחר לו חתן מתמיד וירא שמים, והעשיר התחייב לשלם את כל ההוצאות.

אמר לו הרב שיש בישיבה חתן מיוחד ומעולה מכל בני הישיבה, אם בשכלו הזך, ואם בהתמדתו כי לא יכבה בלילה נרו.

החתן נפגש עם בתו ולאחר זמן מסויים נשא אותה לאשה. עברו כמה חודשים מזמן הנישואין, והנה ראה העשיר שחתנו מתעצל בלימודו ולומד רק שעה שעתיים ביום, והיה מתמרמר על זה מאד.

קרא לחתנו והוכיח אותו על זה.

ענה החתן ואמר, שאל נא את השמש אם אחד מכל בני העיר פותח ספר פעם בחודש, ואילו אני ברוך השם לא עובר עלי חודש ואפילו שבוע בלי עסק התורה, וגם אם לא אלמד כל ימי, ואשכח מה שאשכח, עם כל זה יהיה נשאר בידי הרבה יותר מאשר תמצא בכל בני העיר הזאת.

השיב לו חותנו, דע לך כי לא על דעת כן לקחתך לחתן, לא לקחתך בעיר הזאת כדי שתהיה מעולה בין כולם, אלא זכור נא שלקחתך מישיבה פלונית, בהיותך המעולה והמצויין מבין כולם, ולכן צריך אתה להיות מתמיד בהשוואה לבני הישיבה שכולם מתמידים וגדולי תורה, ולא בהשוואה לעיר הזאת שכולם אנשים פשוטים.

זאת היא טענת הקדוש ברוך הוא נגד ישראל שרוצים למצוא חן על ידי שהם טובים וצדיקים בהשוואה לפחותים ולכופרים, ועל זה אומר הקדוש ברוך הוא לישראל, לא כן הדברים, הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, דהיינו עוד בטרם נראו הפחותים והכופרים בעולם הנה מאז ומקדם קדשתי אתכם לשמי, ואם כן היו קדושים כשם שאני קדוש, בלי השוואה נגד הזולת.

(אהל יעקב המגיד מדובנא)

"קדושים תהיו כי קדוש

אני ה' אלהיכם" (יט, ב)

בתוך אלה שהוזמנו להיכנס בשבת קודש לקידושא רבה אצל הרה"ק ה"בית ישראל

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - קדושים

לתלות בו את מעילו לפני תפלת שחרית, נפל הספל ונשבר.

הרב פאם התעקש לטאטא בעצמו את שברי הכוס. לאחר תפלת שחרית אמר לתלמידיו שהמתינו בתור כדי לשוחח עמו, כי הוא עסוק עתה בעניין דחוף ויתפנה אליהם מאוחר יותר.

אחד הבחורים עקב אחריו וראה אותו נכנס לחנות כלים סמוכה (ובה מקווה לכלים), קונה ספל חדש, ומניח אותו במדף בו היה מונח הספל הקודם.

הוא השאיר בתוך הספל מכתב כתוב בעברית: "לכבוד בעל הספל: פשעתי - שברתי את הספל שלך מתוך רשלנות, קניתי לך ספל אחר תחתיו.

אם אינך מרוצה מהספל החדש, או אם רצונך בכסף במקומו, אנא הודיעני. א. פאם."

"ולא תשקרו איש בעמיתו" (יט, יא)

השקרן - היה המגיד מקלם זי"ע אומר - הריהו גרוע מן הגנב ומן הגולן: הגנב גונב בלילה, ואינו גונב ביום - ביום הריהו מפחד. הגולן גוזל ביום וגוזל בלילה, אבל רק מן היחיד ולא מן הרבים - מפני הרבים הוא מפחד, ואילו השקרן משקר ביום ומשקר בלילה, הן ליחיד והן לרבים!...

אל הגה"ק רבי יושע בער מבריסק זי"ע, באו יום אחד כמה וכמה עסקנים בזעקה שהכפירה ר"ל מתחזקת בעיר, והאפיקורסים הולכים ורבים, כן גדרי הצניעות בעיר נפרצו וחייבים לתקן מספר תקנות. השיב להם רבי יושע בער: וכי מה הפלא? - תמיד האמת גוברת!

פערו עיניהם של אותם עסקנים בתדהמה: היאך זה רבי! - לכפירה ולחוסר צניעות הוא קורא אמת?

ענה להם רבי יושע בער: פשוט מאד, הכופרים נלחמים למען השקר "באמת": הם כופרים אמיתיים, אפיקורסים אמיתיים, בכל לבם - ועל כן הם מצליחים, ואילו אצלינו לא "כל" היהודים הכשרים הנלחמים למען הדת הם כשרים באמת, אצלינו, למרבה הצער, נלחמים לעיתים קרובות למען האמת בדרך "שקר" - ועל כן אין ההצלחה מאירה לנו פנים...

(פנינים)

"בצדק תשפוט עמיתך" (יט, טו)

מעשה בתלמיד חכם שראה את חברו בנן של קדושים שנהג בענין מסויים שלא כדעת הפרי מגדים שאסר הנהגה זו. ניגש אליו כדי להוכיחו ולהפרישו מאיסור ואמר לו

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

יכול כמוני? תלמוד לומר 'כי קדוש אני' - קדושתו למעלה מקדושתכם" (ויקרא רבה כד)

שאל הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע וכי מה זה בא ללמדנו? הרי כל ילד יודע, שקדושת ה' גדולה מקדושת ילוד אשה, אשר מעפר יסודו?

אלא כוונת הכתוב היא כך: תדעו לכם! "שקדושתו למעלה" - כל הקדושה שלי למעלה, היא רק "מקדושתכם" - מכוח קדושתכם למטה כאן בעולם השפל! וככל שאדם מרבה לשמור עליו כאן למטה, כך שמו של הקב"ה מתגדל ומתקדש למעלה!...

"איש אמו ואביו תיראו" (יט, ג)

מבאר הכתב סופר זצ"ל, התורה ציוותה על ה'איש' לכבד את אביו ואמו, לרמוז שהבן חייב לכבד את הוריו לא רק בזמן שזקוק להם על מנת שיפרנסוהו במזון והלבשה, אלא חייב לכבדם גם בזמן שהוא כבר 'איש' - בהיותו עומד בפני עצמו ואינו זקוק להם כלל.

בקונטרס כיבוד הורים מסופר, על הרה"ק רבי אליעזר מויזניץ זי"ע, בעל דמשק אליעזר, שלמד בערב שבת שנים מקרא ואחד תרגום.

כשהגיע לפסוק האחרון בפרשה נכנס אביו הרה"ק האהבת ישראל זי"ע ושאלו דבר מה, והבן הפסיק מלימודו וענה לאביו.

כאשר יצא אביו, התחיל הדמשק אליעזר להעביר את הפרשה מתחילה בשנית, כיון שלדעת האריז"ל הקדוש ראוי לא להפסיק בשעת קריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום' מתחילת הפרשה ועד סופה.

התפלא אחד מתלמידיו שנכח בשעת המעשה, ושאלו, "מה היה קורה אם אביך היה מחכה דקה אחת, וכך לא היה עליך להתחיל את כל הפרשה מחדש?"

ענה לו הדמשק אליעזר, "כיבוד אב ואם זו מצוה מן התורה, וכי איזה ערך יש ל'שנים מקרא ואחד תרגום' שלי, אם אניח לאבי לחכות אפילו רגע אחד?!"

(ילקוט מאיש לרעהו)

"לא תגנובו" (יט, יא)

בפרוזודור המוביל למשרדי הנהלת ישיבת "תורה ודעת" ניצב ארון שהיה מיועד לשימוש חברי הנהלה. אחד הבחורים שמר ספל חרסינה לשתיית קפה על אחד המדפים בארון.

ביום מן הימים הניח הבחור את הספל בצורה רשלנית בקצה המדף, כך שכאשר פתח ראש הישיבה הגאון רבי אברהם פאם זצ"ל את הארון על מנת

ליקוטים וסיפורים נפלאים - קדושים

פנה אליו רבי חיים ושאל: "האם אתה מקדיש גם זמן ללמוד תורה בעצמך? הרי תלמוד תורה היא המצוה החשובה ביותר!"

הגביר התחמק מלענות והיה מובן שהוא אינו קובע עתים לתורה, אך רבי חיים לא הרפה והמשיך לשוחח עם הגביר בענין זה כשהוא מדגיש בפניו שעליו למצוא זמן ללימוד התורה.

ראשי המוסדות חשו שלא בנוח מהמעמד. הנה במקום "שירות ותשבחות" קיבל התורם תוכחת מגולה... מי יודע מה תהיה תגובתו וכיצד ישפיע הדבר על תרומותיו בעתיד...

להפתעתם הרבה, עם סיום הביקור סח להם הגביר: "היודעים אתם, מביקור זה נהנתי ביותר, ובזכות דברי הרב אני מתכוון מעתה להתחיל ללמוד תורה".

(רבי חיים)

"הוכח תוכיח" (יט, יז)

כמו "המול ימול" (בראשית יז, יג).

כשם שבמצוות מילה דרשו רז"ל (מנחות מב, א) "המל - ימול", היינו שרק מי שנימול בעצמו יכול למול אחרים, כן בתוכחה - תחילה "הוכח" את עצמך ולאחר מכן "תוכיח את עמיתך".

(צמח צדק)

"ואהבת לרעך כמוך" (יט, יח)

מעשה היה במלך גדול, שנסע ביום מושלג וסוער בכרכרה מלכותית עם שני סוסיו האבירים והחזקים, לטיול קצר. אך לפתע, נתקעו גלגלי העגלה עמוק בשלג מבלי יכולת לזוז.

התאמץ המלך לחלץ את העגלה בעזרת סוסיו החזקים, אך לשווא. הסוסים כרעו תחת הנטל והעגלה המשיכה להתחפר בתוך השלג.

עבר שם זקן אחד עם שני סוסיו שאף הם היו זקנים וחלופים, וכשראה שהמלך נמצא בצרה, הציע למלך להתיר את סוסי המלך ולרתום את סוסיו הזקנים למרכבה, על מנת לחלץ את הכרכרה מהשלג.

צחק עליו המלך ואמר: "מה יועילו סוסיך לכרכרת המלך השקועה בשלג?" אך הזקן הצליף על אחד הסוסים פעם אחת, והנה, ראו זה פלא: הסוסים זינקו באחת כלפי מעלה וחילצו את העגלה מהבוץ והשלג.

עמד המלך משתאה ולא האמין למראה עיניו, אך הזקן הסביר לו את פשר התופעה: "אדוני המלך, הסוסים שלך אמנם חזקים, אך הבעיה

"אסור לעשות כן!" השיב לו הלה והצטדק: "כך נהגו אבותי הקדושים", השיב לו המוכיח ואמר לו: "הם רשעים..."

כשמוע הלה את תגובתו, כעס מאוד היאך מעיז להחציף פניו כנגד גדולי עולם ולומר עליהם "רשעים", הרי מפורסמים הם בכל קצוות תבל לארזי הלבנון.

אולם כדי שלא לעורר את אש המחלוקת החליט להבליג ולא לענות לו כאוולתו.

לאחר זמן נפגשו שניהם בשמחת נישואין של אחד מבני העיר. בהזדמנות זו פנה אותו בנש"ק אל חברו הת"ח ושאלו בנועם על פשר דברי הזילזול והעלבון שהשמיע כנגד אבותיו הקדושים.

השיב לו הת"ח בתדהמה שאינו יודע על מה מדבר שכן מעולם לא עלה על דעתו להטיל דופי ולזלזל ח"ו באבותיו הידועים לגדולי עולם מצוקי תבל...

הזכיר לו הלה את אותו מעשה שהיה, ואיך שהגיב לדבריו ואמר "הם רשעים"...

נדהם חברו מאי ההבנה ואמר: "לא כך אמרתי אלא אמרתי "הם רשאים" עם אלף! והיינו שאין ללמוד מהם לנהוג כך הלכה למעשה מפני שהם היו רשאים לנהוג כך לפי דרגתם הגבוהה, ואין להרהר אחריהם שבוודאי עשו כהוגן אבל לנו נפסק למעשה לנהוג אחרת.

(באר החיים)

"לא תלך רכיל בעמך" (יט, טז)

בספר עיטורי תורה מובא, על ר' נפתלי אמסטרדם זצ"ל, מחכמי המוסר, שהיה מדקדק מאוד לא להוציא מילה אסורה, ובעיקר נזהר מאד מלדבר לשון הרע.

הוא היה תמה על כך שאנשים מזלזלים באיסור חמור זה, והיה אומר, "ראיתי אנשים שמחפשים היתר של מאה רבנים לישא אשה שניה, שאין זה אלא חרם דרבינו גרשום, ולמה אינם מחפשים היתר של מאה רבנים לדבר לשון הרע, שהוא איסור דאורייתא ואחת העבירות החמורות ביותר?!"

(ילקוט מאיש לרעהו)

"הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו

חטא" (יט, יז)

מעשה בראשי מוסדות מסויימות שהביאו לפני הגאון רבי חיים קנייבסקי זיע"א גביר

גדול התומך במוסדותיהם ורצו שרבי חיים ישבחו על נדיבות ליבו ועל תרומותיו החשובות.

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר **משה אליעזר**
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - קדושים

יכול אתה לבחון אותם בכל צורה שתמצא לנכון ולעשות להם כל תרגיל שתרצה".

למחרת סיפר המלך את שני הבחורים בתספורת זהה, הלביש אותם באותה תלבושת, כך שהיו נראים כתאומים, והביא אותם לאסיפה.

ישבו השנים כחתנים בלי לדעת דבר, וסביבם עמדו כל השרים שגם הם לא ידעו על מה ולמה הוזמנו לכאן.

פתח המלך וסיפר את כל השתלשלות הדברים ואת הויכוח שהיה בינו לבין החכם היהודי, והזמין אותו בחגיגות לגלות מי הוא הבחור היהודי ומיהו הגוי.

עמד רבנו בחיי במקומו, קיבל עצמו את האתגר שהוטל עליו, ושאל: "אדוני המלך, האם יש בבית המלך ענבים?"

"ודאי" - השיב לו המלך - "דבר לא חסר בבית המלך!"

עד מהרה הובא בציווי המלך מגש מלא ענבים למאכל. אחד הבחורים הגיש ידו ולקח את האשכול הענבים, והשני הושיט ידו ולקח מן הענבים המופרדים. מיד אמר רבנו בחיי: "היהודי הוא מי שלקח את האשכול, והשני הוא הגוי".

השתומם המלך ושאל: "איך ידעת?" נענה ואמר לו: "אדוני המלך, היהודי בוחר תמיד במה שיש לו חיבור.

יהודי נמשך תמיד אל המקור שבו. כולנו מעולם הנשמות באנו מאותו מקור, וכולנו נמשכים תמיד למקור הזה. לעומת זאת לגוי - לגוי אין מקור.

הזוהר הקדוש כותב (בראשית ט') שנשמות הגויים באות מהסטרא אחרא, מהמקום שממנו באות הנפשות של הדוברים והאריות, הברדלסים, הנחשים, העקרבים והיתושים.

אנחנו באנו ממקור קדוש, מחלק אלו-ה ממעל, ושם יש אחדות וחיבור".

(עפ"י דורש לציון)

"ואהבת לרעך כמוך אני ה'" (יט, יח)

פירש הבעל שם טוב הק' זי"ע - על פי מה שנאמר בתהילים (קכא, ה) "ה' שומרך ה' צילך על יד ימינך" שה', הוא כצילו של האדם, וכמו שצילו של האדם עושה רק מה שהוא עושה - כך גם ה' מתנהג עם האדם כמו שהוא נהוג כלפי אחרים, אם הוא גומל חסדים ואוהב אפילו כאלה שאינם ראויים לאהבה - גם ה' יאהבנו ואף על פי שאינו ראוי לכך...

זהו גם הכוונה בדברי הכתוב: "ואהבת לרעך" משום ש"כמוך אני ה'" - כמו שאתה תתנהג עם חברך אפילו כשלא מגיע לו כך גם אתנהג עמכם...

(פנינים)

שלהם היא שהם אינם סוסים אחים מבטן ולידה, הם זרים אחד לשני, ולכן, כשאתה מצליף על גבו של אחד מהם, לסוס השני לא מפריע שהשני מקבל מכות. לעומת זאת, הסוסים שלי הם אחים מבטן ומלידה שנולדו לאם אחת, וכשאני מצליף על גבו של אחד מהם, השני אף הוא כאוב, ולכן שניהם מזנקים מעוצמת הכאב..."

רק האחדות תחלץ אותנו מעומק בוץ הגלות שאנו שרויים בו!

(פניני המועדים)

"ואהבת לרעך כמוך אני ה'" (יט, יח)

המצוה לאהוב את חבירו קשורה לכך ש- אני ה'! לרבנו בחיי היה ויכוח עם מלך ספרד. מלך ספרד טען: אתם היהודים מדברים תמיד על הגזע היהודי ומשתבחים בכך שאתם שונים מכל העמים, אבל באמת אין הבדל מהותי בין יהודי לגוי, שניהם בני אדם, כל השוני מקורו רק בתורה שאתם מלמדים, באופי של האדם, בתורשה ובנטיית - כמוני כמוך.

אולם רבנו בחיי השיב לו שהוא טועה. היהודי שונה לגמרי באופיו ובאישיותו מן הגוי, ואין ביניהם שום דמיון. מלך ספרד עמד על דעתו והבטיח שביום מן הימים הוא יוכיח לרבנו בחיי את צדקת דבריו.

מה עשה? - הלך ללא ידיעת רבנו בחיי למקום שבו היו נשים יולדות, ולקח בכח תינוק יהודי מיד לאחר לידתו. היולדת האומללה ניסתה להתנגד, אולם איש לא שמע לה. המלך שילם לה פיצויים והודיע לה שאין לה שום ברירה אחרת.

לאחר מכן הלך לקצה אחר של ממלכתו ולקח משם תינוק גוי בן יומו.

לשתי האמהות הוא הודיע שהבנים יגדלו בבית המלך עד הגיעם לגיל עשרים, ובגיל עשרים יורשו לשוב להוריהם. במשך כל התקופה אין להורים שום רשות לראות את הילדים, לטפל בהם או להתקרב אליהם.

הילדים גדלו בבית המלך כתאומים. שניהם אכלו יחד, למדו יחד, למדו לדבר ביחד, ולא היה ניכר ביניהם שום הבדל. איש לא ידע מי מהם הוא יהודי ומיהו הגוי מלבד המלך עצמו, שהכין ברצינות את ההוכחה שהבטיח לרבנו בחיי.

בהגיע הבחורים לגיל שמונה עשרה קרא המלך לרבנו בחיי ואמר לו: "האם אתה זוכר את הויכוח שהיה בינינו לפני שמונה עשרה שנה בענין יהודי וגוי? כעת הגיע יום פקודה.

מחר אערוך אסיפה של כל שרי ויועצי, וכל המדענים וחכמי המדינה, אביא לך לשם שני בחורים ועליך יהיה להכריע מי מהם יהודי ומי מהם גוי.